

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна
Кафедра соціально-економічної географії і регіоназнавства

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор в науково-педагогічній роботі

” _____ р.

Робоча програма навчальної дисципліни

**INTERNATIONAL RESEARCH PROJECTS IN HUMAN GEOGRAPHY
(МІЖНАРОДНІ ДОСЛІДНИЦЬКІ ПРОЕКТИ В СУСПІЛЬНІЙ
ГЕОГРАФІЇ)**

рівень вищої освіти доктор філософії
галузь знань 10 – Природничі науки
спеціальність 103. Науки про Землю
освітня програма Науки про Землю
спеціалізація _____
вид дисципліни за вибором
факультет геології, географії, рекреації і туризму

2020 / 2021 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження вченою радою факультету геології, географії, рекреації і туризму

« 31 » 08 2020 року, протокол № 14

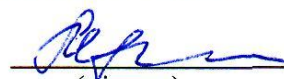
РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ:

Костянтин Володимирович МЕЗЕНЦЕВ, д. геогр. н., професор, професор кафедри соціально-економічної географії і регіонознавства

Програму схвалено на засіданні кафедри соціально-економічної географії і регіонознавства

Протокол № 6 від « 25 » серпня 2020 р.

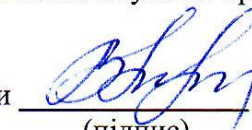
Завідувач кафедри

(підпис) Л. М. Немець
(прізвище та ініціали)

« 25 » серпня 2020 р.

Програму погоджено з гарантом освітньо-наукової програми 103. Науки про Землю (рівень PhD)

Гарант освітньо-наукової програми

(підпис) В. А. Пересадько
(прізвище та ініціали)

Програму погоджено науково-методичною комісією факультету геології, географії, рекреації і туризму

Протокол № 13 від « 31 » 08 2020 р.

Голова науково-методичної комісії

(підпис) О. О. Жемеров
(прізвище та ініціали)

« 31 » 08 2020 р.

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «InternationalresearchprojectsinHumanGeography (міжнародні дослідницькі проекти в суспільній географії)» складена відповідно до освітньо-наукової програми підготовки докторів філософії за напрямом 10 – Природничі науки спеціальності 103. Науки про Землю.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. **Метою** викладання навчальної дисципліни є формування уаспірантівтеоретичних знань і практичних навичок, необхідних для ідентифікації, планування, імплементації та оцінки дослідницьких проектів географічної спрямованості.

1.2. Основними **завданнями** вивчення дисципліни є

- розглянути методологічні засади управління дослідницькими проектами та проектного менеджменту;
- визначити основні підходи до класифікації, планування та виконання дослідницьких проектів;
- з'ясувати алгоритмокремих методик управління міжнародними дослідницькими проектами на різних етапах;
- визначити особливостіпідготовки та управління міжнародними дослідницькими проектами суспільно-географічної спрямованості;
- розглянути конкретні прикладиреалізації міжнародних проектів у сфері урбаністики та регіонального розвитку.

1.3. **Кількість кредитів – 6.**

1.4. **Кількість годин – 180.**

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
Вибіркова	
денна форма навчання	заочна форма навчання
Рік підготовки	
2-й	2-й
Семестр	
3, 4-й	3, 4-й
Лекції	
15 год.	8 год.
Практичні заняття	
15 год.	4 год.
Семінарські заняття	
24 год.	4год.
Самостійна робота	
126 год.	164 год.

1.6. Заплановані результати навчання:

формування загальних та фахових компетентностей: набуття універсальних знань та навичок підготовки, реалізації та управління дослідницькими проектами, зокрема, визначення наукової проблеми та дослідницьких питань; застосування сучасних інформаційних технологій у науковій діяльності, здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел, здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу; здатність генерувати нові ідеї (креативність); здатність до ділових комунікацій у професійній сфері, здатність працювати в міжнародному контексті; здатність виконувати оригінальні дослідження, досягати наукових результатів, які створюють нові знання у Науках про Землю та дотичних до них міждисциплінарних напрямках і можуть бути опубліковані у провідних наукових виданнях з Наук про Землю та суміжних галузей; здатність усно і письмово презентувати та обговорювати результати наукових досліджень та/або інноваційних розробок українською та англійською мовами, глибоке розуміння англійських наукових текстів за напрямом досліджень; здатність застосовувати сучасні інформаційні технології, бази даних та інші електронні ресурси, спеціалізоване програмне забезпечення у науковій, навчальній та дослідницькій діяльності; здатність дотримуватись етики досліджень, а також правил академічної доброчесності в наукових дослідженнях та науково-педагогічній діяльності; уміння використовувати теоретичні знання та практичні навички суспільно-географічного моделювання й прогнозування об'єктів і процесів у їхній взаємодії з природними оболонками Землі.

забезпечення досягнення наступних програмних результатів навчання:

- знання та розуміння про:
 - сутність і підходи до управління дослідницькими проектами;
 - зміст та основні процедури з ідентифікації дослідницького проекту;
 - зміст та основні процедури з підготовки та планування міжнародного дослідницького проекту;
 - зміст та основні процедури з імплементації та моніторингу міжнародного дослідницького проекту;
 - зміст та основні процедури з оцінки міжнародного дослідницького проекту;
 - специфіку управління суспільно-географічними дослідницькими проектами;
 - методологію управління міжнародними дослідницькими проектами в галузі урбаністики та регіонального розвитку;
 - ключові проблеми, що виникають в процесі підготовки, реалізації та управління суспільно-географічними дослідницькими проектами;
- уміння і навички:
 - визначати проблему, на розв'язання якої має бути спрямований дослідницький проект;
 - здійснювати управління якістю проекту, аналізувати «трикутник управління проектом»;
 - будувати діаграму Ганта;
 - створювати команду дослідницького проекту, здійснювати розподіл функцій між учасниками проекту, контролювати їх виконання;
 - брати на себе функції лідера проекту.
- передові концептуальні та методологічні знання із урахуванням кращих світових практик у науках про Землю та на межі предметних галузей, а також дослідницькі навички достатні для проведення наукових і прикладних досліджень на рівні останніх світових досягнень з відповідного напрямку, отримання знань та/або інновацій;
- уміння вільно презентувати та обговорювати з фахівцями і нефхівцями результати досліджень, наукові та прикладні проблеми наук про Землю в цілому, та суспільної географії зокрема, державною та іноземними мовами, кваліфіковано відобразити

результати досліджень у наукових публікаціях у провідних вітчизняних і міжнародних наукових виданнях;

- уміння формулювати і перевіряти гіпотези; використовувати для обґрунтування висновків належні докази, зокрема результати теоретичного аналізу, експериментальних досліджень, математичного, картографічного та комп'ютерного моделювання, а також літературні дані;

- навички планувати та виконувати прикладні та/або теоретичні дослідження в предметних галузях наук про Землю та дотичних міждисциплінарних напрямків, критично аналізувати результати власних наукових та/або прикладних досліджень і результати інших дослідників у контексті усього комплексу сучасних знань щодо досліджуваної проблеми;

- навички розробки та реалізації наукових та інноваційних проєктів, які уможливають переоцінку існуючого та створення нового цілісного знання для розв'язання значущих наукових та науково-прикладних задач у науках про Землю і суміжних з ними галузях знань, з дотриманням норм академічної етики і врахуванням соціальних, екологічних, економічних та правових аспектів;

- знання, розуміння та уміння практично застосовувати у власних дослідженнях властивості та особливості формування, розвитку і функціонування природних та суспільних геосистем, механізми взаємозв'язків у системі «природа – населення – господарство»; основні принципи географічного, системного, синергетичного, інформаційного, історичного підходів до вирішення конкретних завдань у галузі наук про Землю в цілому та суспільні географії зокрема;

- оволодіння методами і методиками просторового, системного, статистичного аналізу, моделювання і прогнозування у галузі наук про Землю, сучасними інформаційними технологіями та програмними засобами, методами та прийомами картографічного та ГІС-аналізу у галузі наук про Землю в цілому та суспільні географії зокрема.

2. 2. Тематичний план навчальної дисципліни

Тема 1. Методологія управління міжнародним дослідницьким проєктом

Лекція 1. Вступ до управління дослідницькими проєктами. Дослідницький проєкт та специфіка проєктної діяльності. Система управління проєктами. Фази життєвого дослідницького циклу проєкту. Структура, середовище та учасники дослідницького проєкту.

Лекція 2. Ідентифікація дослідницького проєкту. Аналіз «ринку ідей». Обґрунтування доцільності (релевантності) проєкту. Визначення дослідницької ніші (researchgap). Пропозиція варіантів проєкту. Фільтрація варіантів.

Пошук, підбір зарубіжних партнерів. Формування команди проєкту. Лідер дослідницького проєкту.

Лекція 3. Підготовка та планування міжнародного дослідницького проєкту.

Розробка проєктної пропозиції. Огляд літератури як аргументація наукової значимості проєкту. Оцінка найновіших досягнень (state-of-the-art). Визначення бенефіціарів проєкту.

Визначення очікуваних результатів проєкту. Розробка дерева проблем (дерева

очікуваних результатів, objectivestree). Outputsvs. outcomes.

Змістовна структура проекту. WorkBreakdownStructure (структура декомпозиції робіт). «Правило 100%». «Емпіричне (практичне) правило» («правило великого пальця», «ruleofthumb»). Тематичні блоки робіт (workpackages, WP). «Ключові віхи проекту» (milestones).

Планування реалізації проекту. Планування ресурсів. Фінансове планування за проектом. Розробка бюджету проекту. Кадрове планування за проектом. Створення проектної команди. Календарне планування проекту. Способи відображення календарного плану: табличний та діаграмний. Діаграма Ганта.

Лекція 4. Імплементація та моніторинг міжнародного дослідницького проекту.

Участь в міжнародному конкурсі дослідницьких проектів. Подання проектної заявки. Експертна оцінка проектів. Підписання контракту на виконання міжнародного дослідницького проекту.

Перша зустріч учасників проекту (kick-offmeeting). Регулярні зустрічі. Організація та проведення міжнародних воркшопів. Організація та проведення докторських шкіл. Організація та проведення міжнародних конференцій.

Проект-менеджер, його функції. Проектні ризики. Причини внесення змін та оцінка наслідків. Управління конфліктами.

Лекція 5. Оцінка міжнародного дослідницького проекту. Технологія оцінки проектної діяльності. Управління забезпеченням якості проекту. «Трикутник управління проектом»: змістовні рамки, час, вартість.

Оцінка звітної документації. Проміжні та заключні звіти. Науковий звіт. Фінансовий звіт.

Тема2. Особливості міжнародних дослідницьких проектів суспільно-географічного спрямування

Лекція 1. Специфіка суспільно-географічних дослідницьких проектів. Міждисциплінарний характер сучасних міжнародних дослідницьких проектів. Роль фахівців з суспільної географії у міжнародних дослідницьких проектах. Пошук «наукової ніші» суспільно-географічного спрямування. Просторовий вимір сучасних дослідницьких проблем.

Лекція 2. Міжнародні дослідницькі проекти у сфері урбаністики та регіонального розвитку. Міжнародні дослідницькі проекти у сфері планетарної урбанізації, джентрифікації, субурбанізації. Міжнародні дослідницькі проекти з проблем міграцій. Міжнародні дослідницькі проекти з проблем міської геополітики. Міжнародні дослідницькі проекти з проблем міського та регіонального планування.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	Усього	у тому числі					Усього	у тому числі				
		л	п	сем	інд	ср		л	п	сем	інд	ср
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
Тема 1.	90	11	11	8		60	90	4	2	2		82
Тема 2.	90	4	4	16		66	90	4	2	2		82
Усього годин	180	15	15	24		126	180	8	4	4		164

4. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		ДФН	ЗФН
1.	Аналіз «ринку ідей». Обґрунтування доцільності міжнародного дослідницького проекту.	2	0,5
2	Розробка проектної пропозиції: огляд літератури.	2	0,5
3	Розробка проектної пропозиції: побудова дерева очікуваних результатів	4	1
4	Розробка структури декомпозиції робіт (WorkBreakdownStructure) міжнародного дослідницького проекту. Специфіка формування workpackages дослідницького проекту в суспільній географії.	4	1
5	Календарне планування дослідницького проекту. Побудова діаграми Ганта для міжнародного дослідницького проекту суспільно-географічної спрямованості.	3	1
<i>Разом</i>		<i>15</i>	<i>4</i>

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		ДФН	ЗФН
1.	Підготовка, реалізація та управління дослідницьким проектом як інноваційна діяльність. Фази життєвого циклу проекту.	2	
2	Команда міжнародного дослідницького проекту. Роль team-лідерів та проект-менеджерів.	2	
3	Методологія оцінки реалізації проекту. Якість виконання проекту. «Трикутник управління проектом».	4	1
4	Роль фахівців з суспільної географії у міжнародних дослідницьких проектах. Участь географів в актуальних дослідницьких проектах.	4	
5	Міжнародні конкурси дослідницьких проектів: ніша суспільної географії.	4	1
6	Міжнародні дослідницькі проекти у сфері міського розвитку: характеристика прикладів.	4	1
7	Міжнародні дослідницькі проекти у сфері регіонального розвитку: характеристика прикладів.	4	1
<i>Разом</i>		<i>26</i>	<i>4</i>

6. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
1	Опрацювання теми: Обґрунтування інноваційності проекту. Оцінка наукової новизни дослідницької ідеї.	15	20
2	Опрацювання теми: Вибір дослідницької мети проекту. Фундаментальні дослідження: тестування концепції, розвиток концепції, розробка нової концепції. Прикладні дослідження. Особливості вибору дослідницької методи проекту суспільно-географічної спрямованості.	15	20
3	Опрацювання теми: Оцінка досяжності проекту. Оцінка ризиків виконання проекту. Технічні можливості. Економічні можливості. Оцінка стійкості проекту.	15	20
4	Опрацювання теми: Контроль як основа управління проектною діяльністю. Контроль виконання змістовних завдань. Контроль використання бюджету проекту. Контроль виконання календарного плану.	15	20
5	Опрацювання теми: Міжнародні дослідницькі проекти, пов'язані з розвитком туризму, рекреаційним природокористуванням, сталим розвитком міст та регіонів.	15	20
6	Опрацювання теми: Міжнародні дослідницькі проекти з проблем нерівномірності регіонального розвитку, процесів периферизації.	11	14
7	Розробка власної проектної пропозиції. Визначення міжнародного конкурсу проектів, огляд літератури, пошук іноземним партнерів. Обґрунтування тематики дослідження, змістовної структури проекту. Визначення фінансового та кадрового забезпечення. Розробка календарного плану реалізації проекту. Оцінка ризиків невиконання проекту.	40	50
<i>Разом</i>		<i>126</i>	<i>164</i>

7. Індивідуальне завдання

Не передбачено

8. Методи контролю

- Перевірка практичних робіт;
- Виступи та дискусії на семінарських заняттях;
- Тестове опитування та письмовий контроль;

9. Схема нарахування балів

3й семестр - залік

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальні завдання							Залікова робота	Сума
пз 1	пз 2	сз 1	сз 2	сз 3	сз 4	Разом		
10	10	10	10	10	10	60	40	100

4й семестр - екзамен

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальні завдання							Екзамен аційна робота	Сума
ПЗ 3	ПЗ 4	ПЗ 5	СЗ 5	СЗ 6	СЗ 7	Разом		
10	10	10	10	10	10	60	40	100

ПЗ 1, ПЗ 2, ... – практичні заняття

СЗ 1, СЗ 2, ... – семінарські заняття

Практичні заняття – 10 балів:

- перевірка виконання завдань – 6 бали;
- захист практичної роботи – 4 бали.

Семінарські заняття – 10 балів:

- виступ з доповіддю – 4 бали;
- відповіді на запитання, участь у дискусії – 6 бали.

Залікова (Екзаменаційна) робота – 40 балів:

- питання, що передбачають розгорнуті відповіді – 4 * 10 балів.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка	
	Для заліку (3й семестр)	Для екзамену (4й семестр)
90 – 100	зараховано	відмінно
70-89		добре
50-69		задовільно
1-49	незараховано	незадовільно

10. Рекомендована література:

1. Bell M. Effective & Efficient Project Management: A simple approach to structuring, running and making projects successful. Simple Improvement Ltd.
2. Нуттінен К. Project Management Handbook. ІЕСЕУ-project, 2017. 37 р.
3. Project management handbook: A working tool for project managers. – Basel: Novartis Foundation for Sustainable Development, 2013. 36 р.
4. Батенко Л. П., Загородніх О. А., Ліщинська В. В. Управління проектами: Навч. посіб. – К.: КНЕУ, 2003. – 231 с.
5. Дей О. Управління науковими проектами: Особливості написання успішної заявки на грант // Міжнародний юридичний вісник: збірник наукових праць Національного університету державної податкової служби України. Вип. 1 (3) 2016. – С. 212-215.
6. Довгань Л.Є., Мохонько Г.А., Малик І.П. Управління проектами: навч. посібник. – К.: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2017. – 420 с.
7. Кобиляцький Л. С. Управління проектами: навч. посіб. – К.: МАУП, 2002. – 198 с.
8. Морозов В.В., Чередніченко А.М., Шпильова Т.І. Формування, управління та розвиток команди проекту. – Київ: Таксон, 2009. – 461с.
9. Ноздріна Л. В., Ящук В. І., Полотай О. І. Управління проектами: Підручник. – К.: Центр учбової літератури, 2010. – 432 с.
10. Рижиков В. С., Єрфорт І. Ю., Єрфорт О. Ю. Управління проектами. – Краматорськ. ДДМА, 2008. – 148с.

11. Словник-довідник з питань управління проектами / За ред. Бушуева С. Д.. – К.: Видавничий дім “ДеловаяУкраїна”, 2001. – 640 с.
12. Тарасюк Г. М. Управління проектами: навч. посібник. – К.: Каравелла, 2004. – 334с.

**11. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті
(веб-сайти та веб-сторінки міжнародних дослідницьких проектів суспільно-географічної спрямованості)**

1. Urban Reconfiguration in Post-Soviet Space [Електронний ресурс]. – Режим доступу:<https://leibniz-iftl.de/en/research/research-topics/multiple-geographies-of-regional-and-local-development/project/urban-reconfiguration-in-post-soviet-space-iraurban>
2. Migration between Eastern Partners (Belarus, Georgia, Ukraine, Moldova) and the Visegrad Countries [Електронний ресурс]. – Режим доступу:<http://www.eastmig.mtafki.hu/results.html>
3. Ambiguous suburban spaces: Comparative analysis of local trajectories and changing everyday practices [Електронний ресурс]. – Режим доступу:<http://www.socialgeography.at/index.php/en/research/projects>
4. Ukrainian geopolitical fault-line cities: urban identities, geopolitics and urban policy [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.geokiyv.org/en/ukrgeopol>
5. Ukraine’s hidden tragedy: understanding the outcomes of population displacement from the country’s war torn regions[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://idpukraine.com>
6. Accommodation of Regional Diversity in Ukraine[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://blogg.hioa.no/ardu/category/about-the-project/>
7. Public Transport as Public Space in European Cities: Narrating, Experiencing, Contesting [Електронний ресурс]. – Режим доступу:<https://leibniz-iftl.de/en/research/research-topics/mobilities-and-migration/project/public-transport-as-public-space-in-european-cities-narrating-experiencing-contesting-putspace>
8. The Urbicide of Beirut: Geographical Perspectives on war and cities[Електронний ресурс]. – Режим доступу: [https://pure.royalholloway.ac.uk/portal/en/projects/the-urbicide-of-beirut-geographical-perspectives-on-war-and-cities\(f2ddcc07-5ba4-45d5-9a69-efc1b205a5d8\).html](https://pure.royalholloway.ac.uk/portal/en/projects/the-urbicide-of-beirut-geographical-perspectives-on-war-and-cities(f2ddcc07-5ba4-45d5-9a69-efc1b205a5d8).html)
9. Transformation and Transnationalization of state spaces: Geo-politics of borders, mobilities and planning in the Arctic[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.oulu.fi/eudaimonia/node/50072>
10. The everyday experiences of young refugees and asylumseekers in public spaces [Електронний ресурс]. – Режим доступу:<https://leibniz-iftl.de/en/research/research-topics/geographies-of-belonging-and-difference/project/the-everyday-experiences-of-young-refugees-and-asylumseekers-in-public-spaces-eyerasps>